

Foto: Johan Fransson

Sagolandet Afrika

Att besöka Afrika är omtumlande på många sätt. Som tillfällig besökare är lika intressant att få se både de fattigaste områdena i slummen som det är fräckt att åka bil på de skumpiga vägarna.

Men man får aldrig glömma att detta inte är någon låtsasvärld uppbyggd för oss utan den verklighet som invånarna lever i dagligen.

”Det är inget sagoland! Tänk på att ni kommer till en riktig värld med riktiga människor.” Lägerläkaren Gunnars förmanande ord ett halvår tidigare ekar i huvudet där jag befinner mig på ett afrikanskt scoutläger i Tanzania.

Vänliga tiggare

Alla människor vi möter är otroligt öppna och glada. De bjuder in mig på mat och uppträder som om vi känt varandra hela livet. Standardfrasen ”Hello my friend!” är flitigt använd.

Tyvär känns det falskt. Möten som kunde ha givit en livslång vänskap slutar alltid med tiggeri av olika slag. Ibland vill de ha pengar för eget bruk, någon annan vill att jag ska stödja deras aidsprojekt och en tredje vill åka gratis på scoutlägret i

Sverige nästa sommar. Jag drömmer om ett sagoland där åtminstone ett enda möte kunde leda till något annat än detta eviga tjtande. Samtidigt är det lätt att bli nedlåtande. Man får nämligen passa sig så man inte tar på sig en översittarattityd och tänker ”Afrikanerna som är så fattiga, ge dem några dollar så blir de glada och lyckliga”.

Kritik mot dassen

Följande episod visar också vad lätt det är att ha fördomar. En grupp svenskar ur vår delegation kan inte acceptera de äckliga afrikanska dassen på lägret. De föreslår att vi istället ska gräva ett eget lägerdass på svenskt vis utanför vår egen by. Även vattenkvaliteten på lägret får utstå en del kritik. De jämför med vårt svenska, nästan steriliserade vatten. Vår ledare svarar då att

de måste acceptera de lokala förutsättningarna, alla afrikaner tycker ju att dessa saker är helt okej.

Afrikanerna säger ifrån

Nästa dag deltar vi dock i bymötet på en av tre subcamps på lägret och får nya insikter. Bymötet skulle behandla morgondagens program men urartar till rena klagomuren. De afrikanska scoutledarna säger ”Våra barn får ont i magen eftersom de vägrar att gå på de äckliga dassen. Dessutom blir vi sjuka för att vattnet håller för låg kvalitet.” Jag inser återigen att vi inte befinner oss i något sagoland. Afrikanerna måste tycka att vi är okunniga översittare hela högen som tror att de accepterar vilken misär som helst.

Ratas av turister

Ändå är det just misär jag tänker på när jag senare guidas genom Nairobis största second hand-marknad. Här handlar hälften av Nairobis många miljoner invånare sina kläder. Sjuka och ganska äckliga människor sitter i klasar inne i detta klädhav och försöker tjäna pengar från lika fattiga

köpare. Några turister syns nämligen inte till här. Det är helt enkelt en miljö som de flesta västerlänningar inte orkar med att se ens för liten stund. Själv spanar jag för att eventuellt få syn på mina egna kläder som jag en gång skänkt.

Paradis för scouter

En dag besöker jag en skola och blir förvånad när rektorn ber mig vänta medan han går och hämtar scoutfröken. Här har man scouting på schemat flera dagar i veckan. Kanske det är ett drömland trots allt, i alla fall för scoutrörelsen.

Gropiga vägar

Vi beger oss i överfulla minibussar mot Kilimanjaro. Att jämföra med en schweizerost är smickrande för dessa vägar då en schweizerost i alla fall är jämn mellan hålen. Vår bils stötdämpare som varit med under 20 år på dessa vägar gör knappast resan behagligare. Man lär sig snabbt att hålla handen mot de vassa sakerna i taket för att rädda huvudet när chauffören gör sitt bästa för att hitta alla hål i vägen.

Jag - en mjölkossa

Plötsligt stannar bussen vid en turistfälla, alltså ett litet stånd vid vägen med dyra souvenirer och ännu dyrare mat och vatten. Att det är en så kallad turistfälla är extra tydligt eftersom vi är mitt på en öde väg, alltså inga alternativa ställen att köpa saker på. Att vi själva protesterar och absolut inte vill stanna här spelar ingen roll, chauffören går ändå glatt in till butiksägaren och inkasserar sin provision för att han stannade här med oss. Det känns som om vi utlänningar bara är vandrande pengapåsar i deras ögon.

Korrupt värld

Lika korrupt är det när vi ska påbörja vår vandring uppåt från sydsidan av Kilimanjaro. Då har några dollarstinna amerikaner köpt våra platser på denna bekväma rutt. Att vi bokade och betalat sen ett halvår

Foto: Martin Rådbo

”...vi stannar så nära djuren för att zebbrorna ska kunna se oss turister bra.”

tillbaka är oväsentligt, amerikanerna betalade ju bättre. Vi blir hänvisade till norrsidan av berget där vi istället för iordningställda sovplatser och andra bekvämligheter blir tvungna att sova i tält och bära med oss all utrustning från början.

Vi visar upp oss

I norra Tanzania åker vi på en bra safari. Under dagen passerar mängder med djur. Zebror, elefanter, noshörningar, fåglar och antiloper blir föremål för våra ivrigt blixtrande kameror.

Jag tänker på ”En zebra dagbok”. Åt lite, visade upp mig för en turist, vilade, drack, åt, sov, visade upp mig, åt, sov och visade upp mig (fast dåligt betalt denna gång). Tänk vilken bild dessa zebror får av oss människor. Instängda i en bur som dessutom rör på sig åker vi varje dag omkring och visar upp oss för djuren. Dessutom byter vi innehåll i buren varje dag så att det inte ska bli tjatigt för zebbrorna och vi stannar alltid så nära djuren vi bara kan för att zebbrorna ska kunna se ordentligt.

Sagolandet

Det är en konstig känsla att bli betraktad bara som besökare. Det är inte min värld vi är i. Det är någon annans värld. Men trots att jag ofta känner mig som en främling blir jag hänförd av Afrika.

Flera gånger under resan får man nypa sig i skinnet för att vakna upp ur den sago-

Foto: Martin Rådbo

”Tyvärr känns det falskt. Möten som kunde ha givit en livslång vänskap slutar alltid med tiggeri av olika slag”

Foto: Martin Rådbo

”Tänk på att ni inte åker till ett sagoland utan en riktig värld!”

värld som utspelar sig. Det gäller att inse att detta är på riktigt. Vi har varken varit med i ett nyhetsinslag i aktuellt om svälten eller åkt runt i en djurpark. Nej, vi har helt enkelt fått förmånen att besöka deras vardag. Det är verkligen inget sagoland.

Martin Rådbo